

Брюксел, 10 септември 2026 г.
(OR. en)

12840/26

Междуетноститутуционално досие:
2026/0259 (COD)

CULT 108
JEUN 207
TOUR 29
CULT HERIT 23
CDR 203
CES 14
EEE 15
AELE 70
SOC 589
ECOFIN 1164
COMPET 1050
ENV 1054
EDUC 365
SUSTDEV 69
CODEC 1640

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 10 септември 2026 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2026) 455 final

Относно: Предложение за
РЕШЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА
за подновяване на действие на Съюза „Европейски столици на
културата“ за годините 2034 — 2047 и за отмяна на
Решение № 445/2014/EC

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2026) 455 final.

Приложение: COM(2026) 455 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 10.9.2026 г.
COM(2026) 455 final

2026/0259 (COD)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

**за подновяване на действие на Съюза „Европейски столици на културата“ за
годините 2034 — 2047 и за отмяна на Решение № 445/2014/ЕС**

(текст от значение за ЕИП)

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

Инициативата „Европейски столици на културата“ (ЕСК) е създадена през 1985 г. като междуправителствена инициатива. През 1999 г. тя е официално преобразувана в действие на Европейския съюз, за да се повиши ефективността на инициативата. Установени са нови критерии и процедури по подбор, изготвен е хронологичен списък на държавите членки, указващ реда, по който те имат право да бъдат домакини на „проявата“, и е създаден европейски екип от независими експерти за оценка на заявленията (Решение 1419/1999/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 май 1999 г. за установяване на действията на Общността за събитието „Европейска столица на културата“ за годините от 2005 до 2019 г.¹).

Правилата са обновени за първи път през 2006 г., за да се повиши допълнително ефективността на инициативата чрез стимулиране на съревнованието между градовете и насърчаването им да се стремят към качество на подадените кандидатури. С тези нови правила бяха въведени също така различни мерки за подпомагане на градовете в тяхната подготовка, включително процес на мониторинг (Решение № 1622/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 2006 г. за установяване на действията на Общността „Европейска столица на културата“ за годините 2007—2019²). Настоящото правно основание (Решение № 445/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета³) е прието през 2014 г.

Срокът на действие на Решение № 445/2014/ЕС изтича през 2033 г. Понастоящем съревнованието за званието се обявява шест години предварително, за да се даде на градовете достатъчно време за подготовка преди началото на годината на проявата. Следователно за да се осигури плавен преход през 2034 г., новото правно основание за продължаването на ЕСК следва да бъде прието през 2027 г. Целта на тази нова правна рамка е да се осигури продължаващата актуалност на инициативата, като същевременно се разгледа необходимостта от мерки за опростяване.

• Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката

Инициативата е в съответствие със споделения политически ангажимент за защита, насърчаване и подкрепа на културата в Европа, заложен в Съвместната декларация „Европа за културата — култура за Европа“ на Европейския парламент, Съвета и Комисията, както и с **Културния компас за Европа**⁴,

Тя е в съответствие с европейски инициативи, като **Новия европейски Баухаус**⁵, и с Конвенцията на ЮНЕСКО от 2005 г. за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване, по която Съюзът и неговите държави членки са страни, както и с Римската декларация от март 2017 г., в която държавите членки и институциите на ЕС предвиждат Съюз, „в който гражданите да имат нови възможности за културно и социално развитие и икономически растеж [...]; Съюз, който съхранява нашето културно наследство и насърчава културното многообразие“. Тя е в съответствие със Стратегическата програма на

¹ ОВ L 166, 1.7.1999 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/1999/1419/oj>.

² ОВ L 304, 3.11.2006 г., стр. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2006/1622/oj>.

³ Решение № 445/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за установяване на действие на Съюза „Европейски столици на културата“ за годините 2020 — 2033 и за отмяна на Решение № 1622/2006/ЕО (ОВ L 132, 3.5.2014 г., стр. 1, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2014/445\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2014/445(1)/oj)).

⁴ [Културен компас за Европа — COM\(2025\) 785](#).

⁵ [„Нов европейски Баухаус“ — от визия към изпълнение — COM\(2025\) 1026](#).

Съвета за периода 2024 — 2029 г., в която се поема ангажимент за насърчаване на културното многообразие и културното наследство на ЕС⁶.

- **Съгласуваност с други политики на Съюза**

Инициативата е съгласувана с общите приоритети на политиката на Европейската комисия за периода 2024 — 2029 г., включително 1) подкрепа за хората, укрепване на нашите общества и на социалния ни модел; 2) защита на нашата демокрация, отстояване на нашите ценности; 3) устойчив просперитет и конкурентоспособност на Европа; и 4) глобална Европа.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

- **Правно основание**

Правното основание на ЕСК е член 167 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС). Съгласно член 167, параграф 1 Съюзът допринася за „разцвета на културите на държавите членки, като зачита тяхното национално и регионално многообразие и същевременно извежда на преден план общото културно наследство“. Съюзът също така действа за насърчаване на „сътрудничеството между държавите членки“ в областта на културата, „ако е необходимо — подкрепа и допълване на техните действия“ в съответствие с член 167, параграф 2.

- **Субсидиарност/пропорционалност**

Предложението съблюдава принципите на субсидиарност и пропорционалност. Основното равнище на действие за изпълнението на ЕСК остава местно и национално. Оценката и консултацията с обществеността обаче показва, че Съюзът играе решаваща роля в координацията между държавите членки, за да се гарантира прилагането на общи, ясни и прозрачни критерии, особено по отношение на процедурите по подбора и мониторинга на ЕСК. Съюзът също така подкрепя подготовката на избраните градове посредством препоръките на европейския екип от експерти, обмена на най-добри практики между градовете и финансов принос под формата на наградата „Мелина Меркури“.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

- **Междинна оценка на действащото законодателство**

Работата на Комисията по предложението за ЕСК след 2033 г. се основава на широк набор от информация.

В периода 2024 — 2025 г. беше извършена първата междинна оценка на действието ЕСК за периода 2020 — 2033 г.⁷. В нея се посочват постигнатите успехи и извлечените поуки по време на изпълнението на инициативата, като обхваща градовете, носители на званието ЕСК между 2013 и 2023 г., както и градовете кандидати за периода 2020—2028 г.

Важно е да се отбележи, че по всички ключови въпроси е налице широко сходство между доказателствата и данните, събрани чрез оценките, и мненията, изразени по време на консултациите. Това даде възможност на Комисията да извлече няколко важни поуки за бъдещето на ЕСК.

⁶ [Стратегическа програма на Съвета за периода 2024 — 2029 г.](#)

⁷ [Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно първата междинна оценка на действието „Европейски столици на културата“ за периода 2020—2033 г. — COM\(2025\) 587.](#)

Налице е консенсус, че ЕСК е изключително успешно действие и има много силна подкрепа за неговото продължаване след 2033 г. Ясно е, че проявата се е превърнала в една от най-амбициозните културни инициативи в Европа както по обхват, така и по мащаб. Освен това се е превърнала в една от най-известните и престижни инициативи на Съюза и вероятно една от най-високо ценените от европейските граждани.

ЕСК може да донесе множество ползи за градовете, когато се планира внимателно. Проявата е преди всичко културно събитие, но може да донесе и значителна полза в социален и икономически план. Това важи с пълна сила, когато събитието е част от дългосрочна стратегия за развитие на града и заобикалящия го регион, в чиято основа е залегнала културата. Следва също да се отбележи, че макар само един град във всяка държава членка да може да бъде домакин на събитието през дадена година, съревнованието има важен ефект на лоста върху развитието на нови или по-ефективни политики и стратегии дори в градове, които не стават носители на званието.

ЕСК обаче поставя и предизвикателства. Провеждането на продължаваща цяла година програма за културни дейности изисква големи усилия и някои ЕСК са постигнали по-големи успехи от други в използването на потенциала на званието. Основното предизвикателство за бъдещето следователно ще бъде да се надграждат силните страни на действащата схема, като същевременно се помага на всяка столица на културата да използва пълноценно потенциала на званието и да оптимизира културните, икономическите и социалните ползи.

Въз основа на резултатите от оценката и консултациите Комисията набеляза основните проблеми, изискващи адаптиране и модернизиране на инициативата, като същевременно отчете необходимостта от мерки за опростяване.

Първо, макар европейското измерение да е един от ключовите компоненти и настоящи критерии за подбор на инициативата, то често се разбира погрешно и поради това се пренебрегва от градовете кандидати.

Второ, въпреки че оценката на заявленията на градовете включва критерий „принос към дългосрочната стратегия“, в някои градове дългосрочното въздействие беше по-слабо, колкото се очакваше. По-силен акцент върху такъв критерий би могъл да бъде от полза както за градовете, така и за значимостта на действието.

Трето, тъй като понастоящем няма институционална мрежа, свързана с ЕСК, съществува риск от загуба на знания между предишни, настоящи и бъдещи градове кандидати и градове, носители на званието.

Четвърто, понастоящем Европейската комисия споделя информация за официалното определяне на ЕСК чрез своите стандартни канали, включително съобщения за медиите, материали на уебсайта и публикации в социалните медии. Понастоящем обаче не съществуват съвместни комуникационни кампании на равнището на ЕС за популяризиране на градовете, носители на званието. За постигането на видимост и въздействие на инициативата, както и на обществена осведоменост за нея ще бъдат необходими координирани усилия между институциите на ЕС, държавите членки и градовете, носители на званието.

Пето, все още не са въведени механизми за измерване от самите градове и следователно липсват първични данни за въздействието от присъждането на званието. Това затруднява сравнението между различните ЕСК и отслабва трансфера на опит.

Шесто, повтаряща се трудност е ефектът на националната и местната политика върху бюджетите, които трябва да бъдат възможно най-стабилни между етапа на кандидатстване и финалния етап. Политиката засегна и други аспекти от организацията на събитието. Политическата подкрепа е от основно значение, тъй като повечето средства са публични и без такава подкрепа градовете не могат да подготвят надеждна кандидатура. Същевременно за да

бъде защитено доверието в събитието, е необходимо да бъде зачетена творческата независимост на екипа по изпълнението.

И накрая, няколко държави членки вече са били домакини на проявата много пъти, като някои от тях разполагат само с ограничен брой реалистични кандидати за мащабно събитие като ЕСК. Домакинството на проявата може да има силни отрицателни ефекти върху град с ограничени ресурси, а изборът на по-слаби ЕСК би изложило на риск престижа и стойността на инициативата ЕСК в дългосрочен план.

Поради това бе решено действието да продължи с ново правно основание, което да се справи с проблемите, възникнали при прилагането на настоящото решение. В приложението е посочен нов хронологичен списък на държавите членки.

- **Консултации със заинтересованите страни**

През лятото на 2024 г.⁸ в рамките на първата междинна оценка на действието ЕСК за периода 2020 — 2033 г. бе проведена обществена консултация, включваща няколко въпроса относно правното основание след 2033 г.

Беше публикувана покана за предоставяне на данни относно действието ЕСК с период на активност от 3 декември 2025 г. до 16 януари 2026 г., за да се съберат мнения от широк кръг заинтересовани страни относно преразглеждането на правното основание на ЕСК. Тя бе насочена по-специално към (предишни, настоящи и бъдещи) ръководители на ЕСК; управляващите органи на инициативата ЕСК в държавите членки (т.е. съответното министерство на културата); академични експерти в областта на културното развитие на градовете и експертната група към ЕСК; широката общественост; културни мрежи, неправителствени организации и организации на гражданското общество. До крайния срок бяха получени двадесет и шест отговора. Те бяха взети предвид при последващото обсъждане относно подновяването на тази правна рамка.

- **Събиране и използване на експертни становища**

Принос към размислите за бъдещето на ЕСК беше даден и чрез доклади по собствена инициатива и проучвания, извършени от заинтересовани страни, включително Culture Next⁹ (финансиран по схемата *Европейски мрежи от културни организации* на програма „Творческа Европа“ за периода 2022 — 2028 г.) и мрежата Eurocities (Евроградове)¹⁰.

Освен това по повод 40-ата годишнина от инициативата ЕСК през април/май 2024 г. бъдещето на действието беше обсъдено подробно, което доведе до публикуването на Бялата книга 40 години ЕСК — 40 препоръки (40 recommendations from 40 years of ECoC)¹¹, изготвена от Кемниц 2025 и Нова Горица 2025.

- **Оценка на въздействието**

Оценка на въздействието не беше извършена поради следните причини:

1) Въздействието на ЕСК е в ограничен мащаб.

2) ЕСК не е програма по многогодишната финансова рамка (МФР), тъй като разходите за нея са интегрирани в програмата „Творческа Европа“ (или нейните приемници). Тя има ограничено въздействие върху бюджета на ЕС, тъй като в момента за всяка ЕСК са заделени само 1,5 млн. евро, плюс разходите за експертните групи. Към правното основание за ЕСК няма

⁸ Консултация: [ЕСК — междинна оценка за 2024 г.](#)

⁹ [Culture Next](#).

¹⁰ [Евроградове](#).

¹¹ [40 години ЕСК — 40 препоръки \(40 recommendations from 40 years of ECoC\)](#).

приложен финансов пакет; инициативата е включена в правното основание на програма „Творческа Европа“.

3) Не е извършена оценка на въздействието за предходното правно основание.

- **Пригодност и опростяване на законодателството**

Подновяването на правното основание за ЕСК ще предостави възможност за постигането по-нататъшен напредък в усилията за опростяване и за осъществяване на по-достъпно, по-лесно за осъществяване и ориентирано към гражданите действие. Новата рамка на ЕСК проправя пътя към:

- допълнителна целенасочена подкрепа за градовете кандидати и определените градове;
- по-централизирани комуникационни дейности, осигуряващи по-широка осведоменост на гражданите относно инициативата;
- по-прозрачни насоки за оценката на заявленията на градовете (особено по отношение на „европейското измерение“);
- преразглеждане и изясняване на концепциите и формулировките във въпросника за подбор;
- по-тясно сътрудничество и споделяне на знания между градовете, особено чрез въвеждане на възможността за кандидатстване като (трансгранични) групи от градове, при което един град ще координира и ръководи кандидатурата.

- **Основни права**

Предложението е напълно в съответствие с **Хартата на основните права на Европейския съюз**¹² и всички съответни политики и законодателни рамки на ЕС в областта на равенството и недискриминацията.

От градовете се очаква да изпълнят ангажиментите, поети по време на процеса на кандидатстване, и да осигурят непрекъснато спазване на Хартата на основните права на Европейския съюз.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

Що се отнася до настоящото решение за подновяване на Решение № 445/2014/ЕС, това ново предложение на Комисията няма преки непосредствени отражения върху бюджета.

Периодът, обхванат от предложението, съвпада с няколко многогодишни финансови рамки.

За годините след 2033 г. правните и финансовите аспекти на ЕСК ще бъдат пряко свързани с разпоредбите на бъдещите многогодишни финансови рамки. На тази основа те ще бъдат разглеждани и в рамките на съответните програми на Съюза за подкрепа на културата, новата програма „АгораЕС“ и нейните приемници.

Вижте подробностите в законодателната обосновка за финансовото и цифровото отражение (LFDS).

¹² Харта на основните права на Европейския съюз, ОВ С 202, 7.6.2016 г., стр. 389, ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/char_2016/oj.

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

за подновяване на действие на Съюза „Европейски столици на културата“ за годините 2034 — 2047 и за отмяна на Решение № 445/2014/ЕС

(текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 167, параграф 5 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹,

като взеха предвид становището на Европейския комитет на регионите²,

в съответствие с обикновената законодателна процедура,

като имат предвид, че:

- (1) Договорът за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) има за цел постигането на все по-тесен съюз между народите на Европа и поставя на Съюза задачата, *inter alia*, да допринася за разцвета на културите на държавите членки, като зачита тяхното национално и регионално многообразие и същевременно поставя на преден план общото културно наследство. Във връзка с това при необходимост Съюзът подкрепя и допълва действията на държавите членки за по-добро опознаване и разпространение на културата и историята на европейските народи.
- (2) В съобщението на Комисията „Културен компас за Европа“³ („Културен компас“) се определя стратегическата визия на Съюза за културната политика, като се насърчава достъпът до култура и участието в нея, културното и езиковото многообразие, сближаването и межкултурния диалог, като същевременно се укрепва ролята на културата в творчеството, иновациите, конкурентоспособността и международните отношения.
- (3) Съвместната декларация „Европа за културата — Култура за Европа“⁴ превръща визията на Културния компас в споделен политически ангажимент между Европейската комисия, Европейския парламент и Съвета на Европейския съюз, като предоставя стратегическа рамка, която поставя културата в центъра на

¹ ОВ С , г., стр. .

² ОВ С , г., стр. .

³ [Културен компас за Европа — COM\(2025\) 785](#).

⁴ ОВ С, C/2026/3440, 25.6.2026 г., ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2026/3440/oj>.

идентичността на Европа и подчертава нейното значение за отделните лица, общностите и Европейския съюз.

- (4) Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване⁵, влязла в сила на 18 март 2007 г. и по която Съюзът е страна, има за цел опазването и насърчаването на културното многообразие, насърчаването на взаимодействието между културите и повишаването на осведомеността за стойността на културното многообразие на местно, национално и международно равнище.
- (5) С Решение № 445/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г.⁶ беше установено действие на Съюза „Европейски столици на културата“ за годините 2020 — 2033. Това решение следва да бъде отменено. Неговите разпоредби обаче следва да продължат да се прилагат във връзка с всички градове, които вече са определени или които ще бъдат определени за годините до 2033 година.
- (6) В Културния компас се признава, че културата ще продължи да играе съществена роля за съживяване на градската среда след 2033 г. . В него се отчита ролята на инициативата „Европейска столица на културата“ (ЕСК) за приобщаващи, ръководени от културата преобразуване и обновяване, на градове и региони в цяла Европа. Тя действа като двигател на социалното сближаване, икономическия растеж, иновациите, привлекателността на териториите и устойчивото развитие.
- (7) Действията на равнището на Съюза в областта на културата следва да се основават на съществуващи инициативи, като работните планове на ЕС за култура на Съвета, съвместното съобщение „Към стратегия на ЕС за международните културни отношения“⁷, Европейската рамка за действия в областта на културното наследство⁸ и Римската декларация от март 2017 г.⁹, и да бъдат тясно съгласувани с целите на Културния компас за Европа и съвместната декларация „Европа за културата — Култура за Европа“.
- (8) ЕСК следва да се съгласува със съответните европейски инициативи, като „Новия европейски Баухаус“ (НЕБ)¹⁰, Знака за европейско наследство, Програмата на ЕС за градовете¹¹, Европейския щит за демокрацията¹² и стратегията за справедливост между поколенията¹³. С препоръката на Съвета към държавите членки относно „Новия европейски Баухаус“, приета на

⁵ [Конвенция на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване.](#)

⁶ Решение № 445/2014/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 16 април 2014 г. за установяване на действие на Съюза „Европейски столици на културата“ за годините 2020 — 2033 и за отмяна на Решение № 1622/2006/ЕО (ОВ L 132, 3.5.2014 г., стр. 1, ELI: [http://data.europa.eu/eli/dec/2014/445\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/dec/2014/445(1)/oj)).

⁷ Съвместно съобщение до Европейския парламент и до Съвета — Към стратегия на ЕС за международните културни отношения, JOIN/2016/029 final. [EUR-Lex - 52016JC0029 - EN - EUR-Lex.](#)

⁸ Европейска рамка за действия в областта на културното наследство - SWD(2018) 491 final.

⁹ [Римска декларация.](#)

¹⁰ [Съобщение на Комисията „Нов европейски Баухаус — от визия към изпълнение“ - COM\(2025\) 1026 и Препоръка на Съвета относно „Новия европейски Баухаус“.](#)

¹¹ [Програма на ЕС за градовете: насърчаване на растежа и просперитета - COM\(2025\)739.](#)

¹² [Европейски щит за демокрацията: създаване на възможности за силни и устойчиви демокрации — JOIN\(2025\) 791.](#)

¹³ [Стратегия за справедливост между поколенията.](#)

11 май 2026 г., Съветът и Европейският парламент се призовават да укрепят инициативата ЕСК по начин, който взаимодейства с ценностите и принципите на НЕБ, с което се съдейства за приобщаващи, устойчиви и ориентирани към качеството развитие, преобразуване или обновяване на квартали в градовете в цяла Европа.

- (9) Първата междинна оценка¹⁴, както и обществената консултация през лятото на 2024 г.¹⁵, показаха, че ЕСК е амбициозна културна инициатива в Европа, която е високо ценена от нейните граждани. След 40 години ЕСК остава успешно водещо действие, което стимулира секторите на културата и творчеството, повишава международната видимост на градовете домакини и подкрепя развитието на селските и градските райони чрез култура. Тя е икономически ефективна инициатива, която мобилизира публично и частно финансиране и действа като катализатор за социално и икономическо развитие, особено когато е заложена в дългосрочни местни и регионални стратегии. В този контекст ЕСК следва да бъде продължена и актуализирана, за да се вземат предвид нововъзникващите тенденции. Поради това за периода след 2033 г. следва да бъде създадено обновено действие.
- (10) В допълнение към представянето на културното многообразие и споделеното наследство на Европа, званието ЕСК („званието“) помага на градовете да обогатят културния живот, да подсилят секторите на културата и творчеството, да подобрят достъпа до културни активи и тяхната видимост, да подкрепят дългосрочното градско развитие и да насърчат споделеното чувство на принадлежност и межкултурния диалог.
- (11) Целта на действието, установено с настоящото решение, следва да бъде напълно в съответствие с целите на Регламента на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програма „АгораЕС“¹⁶ и специфичните цели на направление „Творческа Европа — Култура“¹⁷ на програмата.
- (12) За постигане на целите на действието градовете, носители на званието, следва да укрепят иновационния и цифровия капацитет на културните сектори, да изградят силни връзки между културата и други съответни сектори, като образование, научноизследователска дейност, околна среда, градско развитие, спорт и устойчив културен туризъм в съответствие с Европейската стратегия за устойчив туризъм, и да използват ЕСК като катализатор за устойчиво местно развитие, здравословна и екологична градска среда¹⁸, както и да повишат международната видимост на градовете чрез култура. Те следва също така да насърчават социалното приобщаване и равните възможности, да подобряват достъпа до култура и участието в нея, да осигурят възможно най-широко участие на хората в подготовката и изпълнението на културната програма, по-специално на децата, младите хора, хората с увреждания и лицата, изложени на риск от бедност или

¹⁴ [Доклад на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно първата междинна оценка на действието „Европейски столици на културата“ за периода 2020—2033 г. — COM\(2025\) 587.](#)

¹⁵ ЕСК — [междинна оценка за 2024 г.](#)

¹⁶ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на програма „АгораЕС“ за периода 2028—2034 г. и за отмяна на регламенти (ЕС) 2021/692 и (ЕС) 2021/818 — COM(2025) 550 (подлежи на текущи преговори по МФР).

¹⁷ Наименованието е предмет на текущи преговори по МФР.

¹⁸ В този контекст следва също така да се насърчават полезни взаимодействия с други инициативи на Съюза, при които е взета предвид устойчивостта на градовете, като например наградите „Европейска зелена столица“ и „Европейско зелено листо“.

социално изключване, като същевременно напълно зачитат творческата свобода, разнообразието на формите на културно изразяване и подобряването на условията на труд за творците и специалистите в областта на културата и творчеството.

- (13) Действието ЕСК изисква значителни усилия от страна на градовете кандидати и градовете, носители на званието, включително подготовката и реализирането на културна програма на високо равнище с продължителност една година и дългосрочно планиране, насочено към оставяне на трайно наследство. Поради това градовете се нуждаят от подходяща подкрепа, инструменти, насоки и съвети. Комисията следва да координира съответните дейности, за да помогне за максимизиране на трайното въздействие на инициативата.
- (14) Съревнованията за званието следва да се провеждат всяка година в две различни държави членки съгласно хронологичния график, посочен в приложението („графикът“), като по този начин се осигурява справедливо разпределение на ЕСК сред всички държави членки. През съответните години съревнованието следва да бъде открито и за градове в държави от ЕАСТ/ЕИП, държави кандидатки или потенциални кандидатки за членство в ЕС и трети държави, свързани с направление „Творческа Европа — Култура“ на програмата „АгораЕС“ или със следващите програми на Съюза в подкрепа на културата, при условие че всяка от допустимите държави може да спечели званието само веднъж през периода 2034—2047 г. Това е начин за тяхното сближаване със Съюза чрез изтъкване на общите аспекти на европейските култури, както е потвърдено от опита от миналото. В случаи на непреодолима сила или разширяване на Съюза следва да бъде възможно Комисията да изменя приложението.
- (15) За да се осигури ефикасна и навременна реакция при случаи на непреодолима сила или разширяване на Съюза, на Комисията следва да бъде делегирано правомощието да приема актове в съответствие с член 290 от ДФЕС за изменение на приложението. Особено важно е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе всички необходими консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложи в Междунституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество¹⁹. По-специално, с цел осигуряване на равното им участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавата членка, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегирани актове.
- (16) Званието следва да бъде запазено за градове или трансгранични групи от градове независимо от техния размер. За да достигнат до по-широка общественост и да засилят въздействието на званието, градовете могат да ангажират за участие заобикалящите ги райони.
- (17) Званието следва да бъде присъдено въз основа на културна програма със силно европейско измерение. Такава културна програма следва да бъде разработена конкретно за годината на проявата и да бъде част от дългосрочна стратегия.

¹⁹

[Междунституционално споразумение между Европейския парламент, Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия за по-добро законотворчество](http://data.europa.eu/eli/agree_interinst/2016/512/oj) (ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinst/2016/512/oj).

- (18) Процесът на подбор следва да бъде организиран на два етапа (предварителен подбор и подбор) и да се извършва от екип от независими експерти. Тази справедлива и прозрачна организация позволи на градовете да подобрят заявленията си между етапите на предварителния подбор и на същинския подбор въз основа на експертните съвети, получени от екипа. Освен това, за да се гарантира приемствеността на действието ЕСК и трансферът на опит и ноу-хау, заместването на експертите следва да бъде поетапно.
- (19) Следва да продължи осигуряването на участие на определени на национално равнище експерти, като на държавите членки се даде възможност да определят до двама експерти в екипа, който провежда процедурите по подбора и мониторинга на градовете.
- (20) Критериите за подбор следва да насочват градовете кандидати относно целите и изискванията, които те трябва да спазват, за да им бъде присъдено званието. Макар че следва да се постави по-силен акцент върху устойчивостта, дългосрочното планиране и цифровата достъпност, европейското измерение следва да се превърне в основен критерий, както се препоръчва от първата междинна оценка на действието „Европейски столици на културата“ 2020 — 2033 г.
- (21) Градовете кандидати следва да проучат възможността, когато е целесъобразно, да потърсят финансова подкрепа от други съответни програми и фондове на Съюза, по-специално фондовете по програма „АгораЕС“ и Европейския фонд за икономическо, социално и териториално сближаване, за селското стопанство и селските райони, за рибарството и морското дело и за просперитета и сигурността, насочвани чрез планове за национално и регионално партньорство, както и от последващи програми.
- (22) Подготвителната фаза между определянето на града и годината на проявата е от изключителна важност за успеха на ЕСК. Оценките и консултациите със заинтересованите страни показваха, че мерките за подкрепа по предходните правни рамки са били изключително ценни и следва да бъдат доразвити и координирани между предишни, настоящи и бъдещи градове, носители на званието, както и градовете кандидати, заедно с Европейската комисия, като така бъде подкрепено създаването на мрежа от градове с цел обмен на опит и знания.
- (23) Званието ЕСК и наградата „Мелина Меркури“, която следва да бъде изплатена на две вноски, имат силна символична стойност. От градовете, носители на званието, се очаква да изпълнят ангажиментите, поети по време на процеса на кандидатстване, и да осигурят непрекъснато спазване на Хартата на основните права на Европейския съюз²⁰. Поради това присъждането на званието и наградата следва да бъде предмет на строги и ясни условия, като следва да се въведе и рамка за отнемане на званието и наградата, ако е необходимо, когато носителят на званието вече не отговаря на критериите или вече не спазва проекта и работния план, представени в заявлението му.
- (24) Градовете, носители на званието, следва да гарантират от момента на определянето им до края на годината на проявата, че всички събития, дейности и комуникационни материали ясно показват емблемата на ЕС заедно с общата емблема на ЕСК, и ако е приложимо, знамето на ЕС. Те следва винаги да

²⁰ [Харта на основните права на Европейския съюз.](#)

посочват, че ЕСК е действие, финансирано от Европейския съюз, с ясно участие на Европейската комисия.

- (25) Самите градове следва да продължат да бъдат ключови участници в процеса на оценка, за да се осигури събиране на подходящи първични данни на местно равнище, особено по отношение на въздействието от присъждането на званието.
- (26) Целта на настоящото решение, а именно да се запази и насърчи многообразието на културите в Европа, да се подчертаят общите им черти, както и да се стимулира приносът на културата в дългосрочното развитие на градовете, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки предвид необходимостта по-специално от общи, ясни и прозрачни критерии и процедури по подбор и мониторинг, както и от силна координация между държавите членки, а поради обхвата и очакваните резултати от действието може да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз (ДЕС). Съгласно принципа на пропорционалност, определен в същия член, настоящото решение не надхвърля необходимото за постигането на тези цели,

ПРИЕХА НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Подновяване на действието

Подновява се действие на Съюза, наречено „Европейски столици на културата“ („ЕСК“), за годините 2034 — 2047 („действието“).

Член 2

Цели

1. Общите цели на действието са:

- а) да се запази и насърчи многообразието на културите в Европа и да се изтъкнат общите им черти, както и да се подсили чувството за европейска принадлежност към едно общо културно пространство и да се насърчат ценностите, на които е основан Съюзът;
- б) да се стимулира приносът на културата за устойчивото и приобщаващо развитие на градовете съгласно съответните им стратегии и приоритети, като същевременно се обогатява техният културен живот, укрепват се техните културни и творчески екосистеми и се подобряват видимостта, достъпността и многообразието на техните културни активи, наследство и изяви.

2. Специфичните цели на действието са следните:

- а) да се увеличат обхватът, многообразието и европейското измерение на предлаганите културни прояви в градовете, в т.ч. и чрез транснационално сътрудничество, като по този начин се повишава международната видимост на градовете чрез културата;
- б) да се разшири достъпът и да се улесни участието в културни дейности, изкуство и културно наследство за всички, по-специално за младите хора, и да се укрепят

социалното сближаване, справедливостта между поколенията, равенството и многообразието чрез културно участие;

в) да се укрепи иновационният и цифров капацитет на местния културен сектор и сътрудничеството му с други сектори.

Член 2

Достъп до действието

1. Съревнованието за званието е открито за градове или (трансгранични) групи от градове (наричани по-нататък „град/градове“), което може да включва заобикалящите ги райони.

2. Броят на градовете — носители на званието за дадена година („годината на проявата“), не трябва да надвишава три.

Званието се присъжда всяка година най-много на един град във всяка от двете държави членки, посочени в съдържащия се в приложението график („графикът“). През съответните години то се присъжда и на един град от държава от Европейската асоциация за свободна търговия, която е страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство („страна от ЕАСТ/ЕИП“), страна кандидатка или потенциален кандидат за членство в ЕС, или трета държава, асоциирана към направлението „Творческа Европа — Култура“ на програмата „АгораЕС“ или към последващите програми на Съюза в подкрепа на културата, или на един град от страна, присъединяваща се към Съюза при посочените в параграф 5 обстоятелства. В случаи на непреодолима сила или разширяване на Съюза приложението може да бъде изменено от Комисията посредством делегиран акт.

3. Градовете в държавите членки могат да бъдат определени да бъдат домакини на проявата за една година в съответствие с последователността на държавите членки, посочена в графика. В случаи на непреодолима сила, засягаща определен град и забавяща началото на дейностите, предвидени за годината на проявата, на града се позволява да отложи годината след писмено искане от засегнатата държава до Комисията, която изменя приложението чрез делегиран акт.

4. Градовете в страните от ЕАСТ/ЕИП, страните кандидатки или потенциалните кандидати за членство в ЕС, или в третите държави, асоциирани към направлението „Творческа Европа — Култура“ на програмата „АгораЕС“ или към последващите програми на Съюза в подкрепа на културата, към датата на публикуване на поканата за подаване на заявления, посочена в член 10, параграф 2, могат да кандидатстват за званието за една година в рамките на открито съревнование, провеждащо се в съответствие с графика.

Всяка страна от ЕАСТ/ЕИП, страна кандидатка или потенциален кандидат за членство в ЕС, или трета държава, асоциирана към направлението „Творческа Европа — Култура“ на програмата „АгораЕС“ или към последващите програми на Съюза в подкрепа на културата, може да бъде домакин на проявата само веднъж през периода 2034 — 2047 г.

5. Когато държава се присъедини към Съюза след [един ден след публикуването в ОВ], но преди 1 януари 2041 г., тя може да бъде домакин на проявата седем години след присъединяването ѝ в съответствие с правилата и процедурите, приложими за държавите членки, в зависимост от броя на държавите, присъединяващи се към Съюза

по същото време. По силата на делегиран акт на Комисията графикът се актуализира съответно. Когато държава се присъедини към Съюза на или след 1 януари 2041 г., тя не може да участва в рамките на настоящото действие като държава членка.

Обаче през годините, през които в съответствие с графика вече има три града, носители на званието, градовете в държавите, посочени в първа алинея, имат право да носят званието само през следващата възможна година в графика по реда на присъединяването на тези държави.

Ако град от държава, посочена в първа алинея, вече е участвал в съревнование за страни кандидатки и потенциални кандидати, той не може да участва в никакви последващи съревнования за държави членки. Ако град от такава държава е бил определен да бъде домакин на проявата през периода 2034 — 2047 г. в съответствие с параграф 4, тази държава след присъединяването си не може да организира съревнование като държава членка в рамките на същия период.

Ако няколко държави се присъединят към Съюза на една и съща дата и ако между тези държави няма съгласие за реда на участие в действието, Съветът организира теглене на жребий.

6. Комисията приема в съответствие с член 18 делегирани актове относно изменения на приложението.

Член 4

Кандидатстване

1. Комисията предоставя общ формуляр за кандидатстване въз основа на посочените в член 5 критерии, който се използва от всички градове кандидати.

Когато даден град кандидат включва за участие заобикалящия го район, заявлението се подава от името на града. Когато кандидатства група от градове, заявлението се подава от името на водещия град в съответната държава членка.

2. Всяко заявление се подава въз основа на културна програма със силно европейско измерение, като се зачита напълно творческата свобода и разнообразието на формите на културно изразяване и се допринася за подобряване на условията на труд на творците и специалистите в областта на културата и творчеството.

Културната програма обхваща годината на проявата и е създадена конкретно с оглед на проявата в съответствие с критериите, установени в член 5.

Член 5

Критерии

Заявленията се оценяват въз основа на следните критерии, като всички критерии следва да включват силно европейско измерение. Комисията предоставя относно определенията и разбирането на тези критерии, по-специално на европейското измерение, като взема предвид полезните взаимодействия със съответни инициативи, като например „Новия европейски Баухаус“. Критериите за оценка на заявленията са следните:

- а) дългосрочна стратегия и наследство;
- б) културно и творческо съдържание;

- в) обхват, комуникация и гражданска ангажираност;
- г) управление и способност за изпълнение.

1. По отношение на категорията „дългосрочна стратегия и наследство“ се отчитат следните фактори:

- а) наличието на културна стратегия, която към момента на подаване на заявлението включва действието и планове за последващите културни дейности след годината на проявата;
- б) плановете за укрепване на капацитета на секторите на културата и творчеството, в т.ч. изграждането на дългосрочно съдействие между културния, социално-икономическия и социалния сектор, като се обръща особено внимание на условията на труд на творците;
- в) очакваното дългосрочно културно, социално и икономическо въздействие, включително по отношение на устойчивото градско развитие, и ако е целесъобразно, развитие на селските райони, които участието в инициативата може да окаже;
- г) плановете за мониторинга и оценката на въздействието от присъждането на званието, както и плановете за разпространяване на резултатите от оценката на европейско равнище.

2. По отношение на категорията „културно и творческо съдържание“ се оценяват следните фактори:

- а) ясно и последователно творческо виждане и стратегия за културната програма: насърчаване на културното и езиковото многообразие на Европа и на творческата свобода;
- б) участието на местни и европейски творци, културни организации и местни лица, в т.ч. и млади хора, в проектирането и изпълнението на културната програма;
- в) сътрудничеството с градове от различни европейски държави и градове, носители на званието през същата година;
- г) обхватът и общото художествено качество на дейностите за изтъкване на общите черти на европейските култури, културното и историческото наследство, както и на европейската интеграция и съвременните европейски теми;
- д) способността за съчетаване на културното наследство и традиционните художествени форми с нови, иновативни и експериментални цифрови форми на творческа изява, насърчавайки нови начини за физическо и цифрово ангажиране.

3. По отношение на категорията „обхват, комуникация и гражданска ангажираност“ се оценяват следните фактори:

- а) пълноценното участие на различни местни общности и на гражданското общество в подготовката на заявлението и изпълнението на действието;
- б) създаването на нови и приобщаващи възможности, включително цифрови, за широк кръг жители, включително тези от периферните райони и за посетители, да присъстват, да имат достъп или да участват в културни дейности, по-специално деца и млади хора, като се обръща специално внимание и на достъпността на тези прояви за хора с увреждания и за възрастни хора;

- в) общата стратегия за привличане на публика, като се поставя акцент върху връзката с образованието и участието на училищата и висшите училища;
- г) всеобхватна маркетингова и комуникационна стратегия, която привлича интереса на широката местна, европейска и международна общественост и подчертава, че действието е действие на Съюза, като се използват общата емблема и мотото на ЕСК.

4. По отношение на категорията „управление и способност за изпълнение“ се оценяват следните фактори:

- а) реалистичният характер на стратегията за привличане на финансови средства и на предложенния бюджет, което включва, когато е целесъобразно, планове за търсене на финансова подкрепа от програми и фондове на Съюза и обхваща подготвителната фаза, самата година на проявата, оценката и последващите дейности, както и планирането на действия при извънредни ситуации;
- б) предвижданата структура за управление и изпълнение с персонал с подходящи умения за устойчивото реализиране на действието, която дава възможност за ефективно сътрудничество между местните органи и структурата за изпълнение, включително творческия екип;
- в) процедурите за назначаване на генерален директор и на художествен директор и обхватът на дейността им;
- г) широка подкрепа за кандидатурата и траен финансов ангажимент от страна на местните, регионалните и националните органи;
- д) градът кандидат има или ще има подходяща и жизнеспособна инфраструктура, позволяваща му да бъде домакин на проявата.

Член 6

Експертен екип

1. Създава се екип от независими експерти („екипът“) за провеждане на процедурите по подбор и мониторинг.
2. Екипът се състои от 12 експерти, назначени от институциите и органите на Съюза („европейски експерти“) в съответствие с параграф 3.
3. Комисията предлага група от подбрани потенциални европейски експерти въз основа на открита покана за изразяване на интерес.

След това всяка от институциите — Европейският парламент, Съветът и Комисията — назначава по трима експерти в съответствие със своите процедури и номинира по още трима експерти като резерви.

Европейският комитет на регионите и Европейският икономически и социален комитет назначават по един експерт в съответствие със своите процедури и номинират по един експерт като резерва.

Освен това Комисията избира един експерт от Мрежата на младежките културни посланици²¹ и номинира един експерт като резерва в съответствие със своята процедура.

²¹ Това е инициатива от Културния компас за Европа, която в момента се разработва.

При подбора на европейски експерти всяка от тези институции и всеки от тези органи на Съюза се стреми да осигури наличието на взаимно допълващи умения, балансирано географско разпределение, равностойно участие на двата пола и на хора с различен произход и образование в цялостния състав на екипа, за да бъдат взети под внимание опасенията на различните общества в Европа.

4. В допълнение към европейските експерти за целите на подбора и мониторинга на града от дадена държава членка съответната държава членка назначава до двама експерти в екипа в съответствие със своите собствени процедури и след консултации с Комисията. Заинтересованата държава членка отговаря за сключването на договори с тези двама експерти. Това не се прилага за съревнования за трети държави.

5. Всички експерти са:

- а) граждани на Съюза и постоянно пребиваващи в него;
- б) независими;
- в) със значителен опит и компетентност в:
 - i) поне един от секторите на културата и творчеството;
 - ii) културното развитие на градовете; или
 - iii) организирането на проявата ЕСК или на международна културна проява с подобен обхват и мащаб; или
 - iv) популяризирането и управлението на културния туризъм;
- г) в състояние да посветят необходимия брой работни дни годишно на работата на екипа, включително за пътувания (приблизително 30 до 40 дни).

6. Членовете на екипа имат право на възнаграждение за своите услуги, както и на възстановяване на всички разходи, пряко свързани с изпълнението на техните задължения по този мандат.

Възнаграждението и разходите се изплащат за пълния период на тяхното назначаване.

Всички членове на екипа получават еднакво възнаграждение, независимо от коя институция са назначени.

7. Екипът определя свой председател.

8. Европейските експерти се назначават за период от три години.

Независимо от това, що се отнася до първоначалното създаване на екипа съгласно настоящото решение, Европейският парламент назначава своите експерти за три години, Комисията — за две години, а Съветът, Европейският комитет на регионите и Европейският икономически и социален комитет — за една година, така че експертният опит да се запази независимо от редовната ротация на експертния екип.

9. Ако експерт подаде оставка или не е в състояние да изпълнява задачите си преди края на мандата си, или ако Европейската комисия прекрати договора му, този експерт се заменя от експерт от резервите за остатъка от мандата.

10. Всички експерти декларират всеки настоящ или потенциален конфликт на интереси по отношение на конкретен кандидатстващ град. В случай на подобна декларация или ако се установи такъв конфликт на интереси, съответният експерт подава оставка, а съответната институция или орган на Съюза или държава членка го заменя за остатъка от мандата съгласно параграф 9.

Член 7

Подаване на заявления в държавите членки

1. В съответствие с графика, посочен в приложението, всяка държава членка е отговорна за организирането на съревнованието между своите градове.

2. Съответните държави членки публикуват покана за подаване на заявления за кандидатстване поне шест години преди годината на проявата.

Всяка покана за подаване на заявления съдържа формуляра за кандидатстване, посочен в член 4, параграф 1.

Крайният срок за подаване на заявления от градовете кандидати за званието по всяка покана за заявления се определя на най-малко 10 месеца след публикуването на поканата.

3. Съответните държави членки уведомяват Комисията за подадените заявления.

Член 8

Предварителен подбор в държавите членки

1. Всяка от съответните държави членки свиква екипа и представители на градовете кандидати на заседание за първоначален подбор не по-късно от пет години преди годината на проявата.

2. След като направи оценка на заявленията в съответствие с критериите, екипът постига съгласие по списък с първоначално одобрени градове кандидати и изготвя доклад за предварителен подбор във връзка с всички заявления, в който, *inter alia*, отправя препоръки към първоначално одобрените градове кандидати.

3. Екипът изпраща доклада за предварителен подбор до съответните държави членки и до Комисията.

4. На основание на доклада на екипа всяка от съответните държави членки официално одобрява списъка с първоначално одобрените кандидати.

Член 9

Подбор в държавите членки

1. Въз основа на препоръките, посочени в доклада за предварителния подбор, първоначално одобрените градове кандидати допълват и преработват заявленията си с цел да отговорят на критериите. Те представят заявленията на съответната държава членка, която на свой ред ги изпраща на Комисията.

2. Най-късно девет месеца след заседанието за първоначален подбор всяка от съответните държави членки свиква екипа на заседание за подбор, на което присъстват представители на първоначално одобрените градове.

Ако е необходимо, съответната държава членка може след консултация с Комисията да приеме разумно удължаване на този деветмесечен срок.

3. Екипът прави оценка на допълнените и преработени заявления.

4. Екипът изготвя доклад за подбор във връзка със заявленията на първоначално одобрените градове, като отправя препоръка за определяне най-много на един град от съответната държава членка.

Докладът за подбор съдържа също и препоръки към града победител във връзка с напредъка, който трябва да бъде постигнат до годината на проявата.

Екипът изпраща доклада за подбор до съответните държави членки и до Комисията.

5. Независимо от параграф 4, ако нито един от градовете кандидати не отговаря на всички критерии, екипът може да препоръча званието да не се присъжда за съответната година.

Член 10

Разпоредба относно страните от ЕАСТ/ЕИП, страните кандидатки или потенциалните кандидати за членство в ЕС и третите държави, асоциирани към направлението „Творческа Европа — Култура“ на програмата „АгораЕС“ или към последващите програми на Съюза в подкрепа на културата

1. Комисията носи отговорност за организирането на съревнованието между градовете в страните от ЕАСТ/ЕИП, страните кандидатки или потенциални кандидати за членство в ЕС и в третите държави, асоциирани към направлението „Творческа Европа — Култура“ на програмата „АгораЕС“ или към последващите програми на Съюза в подкрепа на културата (наричани „съревнования за трети държави“).

2. Комисията публикува в *Официален вестник на Европейския съюз* покана за подаване на заявления за кандидатстване поне шест години преди годината на проявата. Всяка покана за подаване на заявления съдържа формуляра за кандидатстване, посочен в член 4, параграф 1. Крайният срок за подаване на заявления по всяка покана за заявления се определя най-рано 10 месеца след публикуването на поканата.

3. Предварителният подбор на градовете се извършва от екипа поне пет години преди годината на проявата въз основа на техните заявления за кандидатстване. Не се организират заседания с градовете кандидати.

След като направи оценка на заявленията в съответствие с критериите, екипът постига съгласие по списък с първоначално одобрени градове кандидати и изготвя доклад за предварителен подбор във връзка с всички заявления, в който, *inter alia*, отправя препоръки към първоначално одобрените градове кандидати. Екипът представя на Комисията доклада за предварителен подбор.

4. Първоначално одобрените градове кандидати допълват и преработват заявленията си с цел да отговорят на критериите, като отразяват препоръките от доклада за предварителен подбор, и представят заявленията на Комисията.

Най-късно девет месеца след заседанието за първоначален подбор Комисията свиква екипа на заседание за окончателен подбор, на което присъстват представители на първоначално одобрените градове.

Ако е необходимо, Комисията може да приеме разумно удължаване на този деветмесечен срок.

5. Екипът прави оценка на допълнените и преработени заявления.

6. Екипът изготвя доклад за подбор във връзка със заявленията на първоначално одобрените градове кандидати заедно с препоръка за определянето на най-много един град от една страна от ЕАСТ/ЕИП, страна кандидатка или потенциален кандидат за членство в ЕС, или трета държава, асоциирана към направлението „Творческа Европа — Култура“ на програмата „АгораЕС“ или към последващите програми на Съюза в подкрепа на културата.

Докладът за подбор съдържа също и препоръки към съответния град във връзка с напредъка, който трябва да бъде постигнат до годината на проявата.

Екипът представя на Комисията доклада за подбор.

7. Независимо от параграф 6, ако нито един от градовете кандидати не отговаря на всички критерии, екипът може да препоръча званието да не се присъжда за съответната година.

Член 11

Определяне

1. Всяка от съответните държави членки определя един град, който да бъде домакин на проявата въз основа на препоръките, съдържащи се в доклада за подбор на екипа, и уведомява Европейския парламент, Съвета, Комисията, Европейския икономически и социален комитет и Европейския комитет на регионите за това решение не по-късно от четири години преди годината на проявата.

2. В случая на страните от ЕАСТ/ЕИП, страните кандидатки и потенциалните кандидати за членство в ЕС, или третите държави, асоциирани към направлението „Творческа Европа — Култура“ на програмата „АгораЕС“ или към последващите програми на Съюза в подкрепа на културата, Комисията определя един град, който да носи званието през съответните години, въз основа на препоръките, съдържащи се в доклада за подбор на журито. Комисията уведомява Европейския парламент, Съвета, Комисията, Европейския икономически и социален комитет и Европейския комитет на регионите за това решение не по-късно от четири години преди годината на проявата.

3. Решенията, посочени в параграфи 1 и 2, се придружават от обосновка, основана на докладите на екипа.

4. Когато даден град е привлякъл за участие заобикалящия го район, решението се прилага за града.

5. В срок два месеца от уведомленията за определяне Комисията публикува в *Официален вестник на Европейския съюз* списък на градовете, определени за ЕСК.

Член 12

Сътрудничество между определените градове

Градовете, определени за една и съща година, предходната и следващата година, се стремят да развият връзки между културните си програми и такова сътрудничество може да се вземе предвид в рамките на процедурата на мониторинг, посочена в член 13.

Член 13

Мониторинг

1. Екипът осъществява мониторинг върху подготовката на определените градове за годината на проявата и им осигурява подкрепа и насоки от момента на определянето им до края на годината на проявата.
2. За тази цел Комисията свиква четири заседания за мониторинг, на които присъстват екипът и определените градове, в идеалния случай:
 - а) шест до девет месеца след определянето на града;
 - б) 18 месеца преди годината на проявата;
 - в) шест месеца преди годината на проявата;
 - г) една година след годината на проявата.

Съответната държава членка, страна от ЕАСТ/ЕИП, страна кандидатка или потенциален кандидат, или трета държава, асоциирана към направлението „Творческа Европа — Култура“ на програмата „АгораЕС“ или към последващи програми на Съюза в подкрепа на културата, може да номинира наблюдател, който да присъства на тези заседания.

Определените градове изпращат на Комисията доклади за напредъка две седмици преди всяко заседание за мониторинг.

На заседанията за мониторинг екипът извършва преглед на подготовката и планирането на последващи дейности и дава насоки с цел да подпомогне определените градове да разработят висококачествена културна програма със силно европейско измерение и ефикасна стратегия за постигане на тази цел. Екипът обръща специално внимание на препоръките, отправени в доклада за подбор и в предходните доклади за мониторинг, посочени в параграф 3.

3. След всяко заседание за мониторинг екипът изготвя доклад за мониторинг относно състоянието на подготовката, планирането на последващи дейности и всички стъпки, които трябва да бъдат предприети.

Екипът представя докладите си за мониторинг на Комисията. За съревнованията в държавите членки Комисията ги изпраща на съответната държава членка, която отговаря за изпращането на тези доклади на определените градове. За съревнованията за трети държави Комисията изпраща тези доклади за мониторинг директно на определените градове.

4. Освен заседанията за мониторинг при необходимост Комисията може да организира посещения на екипа в определените градове. Ако е необходимо, тези посещения могат да се извършват виртуално.

Член 14

Отнемане на званието

1. Ако след заседание за мониторинг или допълнително посещение, както е предвидено в член 13, параграф 4, екипът установи, че даден град, носител на званието, не е спазил в съществена степен някое от следните задължения: i) да изпълни критериите, въз основа на които е бил определен, или ii) да спази проекта и работния

план, представени в заявлението му, екипът започва диалог със съответната държава членка чрез Комисията, за да се подпомогне извършването на необходимите корекции.

2. Ако необходимите корекции не са извършени своевременно, екипът уведомява за това Комисията. Уведомлението се придружава от изложение на мотивите и включва практически препоръки за подобряване на положението.

3. Ако практическите препоръки не бъдат изпълнени своевременно, екипът следва да отправи становище до Комисията за отнемане на званието на съответния град.

4. В случай на град от държава членка Комисията изисква от държавата членка да отнеме званието, като надлежно взема предвид становището, посочено в параграф 3. Държавата членка уведомява Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Европейския комитет на регионите за причините за отнемане.

5. В случай на град в страна от ЕАСТ/ЕИП, страна кандидатка или потенциален кандидат за членство в ЕС, или трета държава, асоциирана към направлението „Творческа Европа — Култура“ на програмата „АгораЕС“ или към последващи програми на Съюза в подкрепа на културата, Комисията приема решение за отнемане на званието, като надлежно взема предвид становището, посочено в параграф 3. Комисията уведомява Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Европейския комитет на регионите за причините за отнемане.

Член 15

Награда

1. Комисията може да присъди на определените градове парична награда в памет на Мелина Меркури („наградата“), при условие че по линия на приложимата многогодишна финансова рамка се предоставят средства за тази цел.

Наградата се изпълнява в съответствие с правилата на приложимите програми на Съюза в подкрепа на културата.

2. Две трети от паричната награда се изплащат най-късно в края на март през годината на проявата, при условие че определеният град продължава да изпълнява ангажиментите, които е поел на етапа на подаване на заявлението, отговаря на критериите и взема предвид препоръките, съдържащи се в докладите за подбор и за мониторинг.

Поетите на етапа на подаване на заявлението ангажименти се смятат за изпълнени от определения град, ако между етапа на подаване на заявления и годината на проявата в програмата и в стратегията не са правени съществени промени, по-специално ако:

а) бюджетът е запазен на равнище, при което е възможно реализирането на висококачествена културна програма в съответствие със заявлението за кандидатстване и с критериите;

б) е зачетена независимостта на творческия екип;

в) европейското измерение е останало значителна част от окончателния вариант на културната програма;

г) в маркетинговата и информационната стратегия и в информационните материали, използвани от определения град, ясно се показва, че действието е действие на Съюза;

д) са налице планове за мониторинг и оценка на въздействието върху определения град от участието му в проявата.

3. Остатъкът от паричната награда се изплаща най-късно 24 месеца след първото плащане, при условие че съответният определен град разполага със сериозни планове за последващите дейности след годината на проявата, по-специално:

- а) специален бюджет за последващите дейности;
- б) последваща художествена програма с европейско измерение;
- в) маркетингова и информационна стратегия, с която се набляга на това, че действието е действие на Съюза.

4. Ако отнемането на званието, определено в член 14, се случи през годината на проявата, изплатената част от паричната награда се събира от Комисията.

Член 16

Практически договорености

1. Комисията по-специално:

- а) осигурява цялостната съгласуваност на действието и предоставя необходимата подкрепа на определената ЕСК;
- б) осигурява координацията между държавите членки и екипа;
- в) с оглед на целите, посочени в член 2, и на критериите, посочени в член 5, и в тясно сътрудничество с екипа изготвя указания в подкрепа на процедурите по подбора и мониторинга, включително европейското измерение;
- г) осигурява техническа подкрепа за екипа;
- д) публикува на своя интернет сайт всички доклади на екипа;

2. Комисията координира изпълнението на дейностите в подкрепа на действието ЕСК, като по-специално:

- а) публикува всяка важна информация и спомага за популяризирането на действието на европейско и международно равнище;
- б) стимулира обмена на опит и на добри практики между предишни, настоящи и бъдещи градове, носители на званието, както и между градовете кандидати, и насърчава разпространението в широк мащаб на докладите за оценка на градовете и на извлечените поуки;
- в) координира и подкрепя мрежа от градове, които са ЕСК, и предоставя на градовете подкрепа за подготовка на кандидатури, изпълнение на техните програми и надграждане на опита им като ЕСК, включително интегрирането му в дългосрочното градско планиране и планиране на политики, независимо дали са получили званието, или не;
- г) разработва целенасочени комуникационни дейности за подобряване на видимостта и обхвата на действието ЕСК в рамките на Европа и извън нея;
- д) предоставя информация относно съществуващите европейски фондове за разработването на проекти от градове, включително менторство и обучение.

Оценка

1. Оценката на резултатите, постигнати от всяка европейска столица на културата през годината като ЕСК, е отговорност на съответния град.

Комисията изготвя общи указания и показатели за съответните градове въз основа на целите, посочени в член 2, и на критериите, посочени в член 5, за да осигури последователен подход към процедурата за оценка.

Съответните градове изготвят своите доклади за оценка и ги представят на Комисията до 31 декември през годината, следваща годината на проявата. Комисията публикува докладите за оценка на своята интернет страница.

2. Освен оценките на градовете Комисията осигурява редовното провеждане на външна и независима оценка на резултатите от действието.

Тази външна и независима оценка е насочена към поставянето на всички предишни ЕСК в европейски контекст, който дава възможност да се правят сравнения и да се извличат полезни поуки за бъдещите ЕСК, както и за всички европейски градове. Посочените оценки обхващат оценка на действието като цяло, включително на ефективността на процесите, свързани с провеждането му, неговото въздействие и начините за усъвършенстването му.

Комисията представя на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Европейския комитет на регионите следните доклади въз основа на тези оценки, придружени от съответни предложения:

- а) първоначален междинен доклад — до 31 декември 2038 г.;
- б) втори междинен доклад — до 31 декември 2043 г.;
- в) *последващ* доклад — до 31 декември 2048 г.

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.

2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 3, се предоставя на Комисията за неопределен срок, считано от *[датата на влизане в сила на основния законодателен акт или всяка друга дата, определена от съзаконодателите]*.

3. Делегирането на правомощия, посочено в член 3, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.

4. Преди приемането на делегиран акт Комисията провежда консултации с определени от всяка държава членка експерти в съответствие с принципите, заложи

Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество.

5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.

6. Делегиран акт, приет съгласно член 3, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на акта на Европейския парламент и Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок се удължава с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

Член 19

Отмяна и преходни разпоредби

Отменя се Решение № 445/2014/ЕС. Посоченото решение обаче продължава да се прилага по отношение на градовете, които са определени или са в процес на определяне за ЕСК за годините 2020 — 2033.

Член 20

Влизане в сила

Настоящото решение влиза в сила в деня след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Съставено в Брюксел на година.

За Европейския парламент
Председател

За Съвета
Председател

ЗАКОНОДАТЕЛНА ОБОСНОВКА ЗА ФИНАНСОВОТО И ЦИФРОВТО ОТРАЖЕНИЕ

1.	РАМКА НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА.....	3.
1.1.	Наименование на предложението/инициативата	3.
1.2.	Съответни области на политиката.....	3.
1.3.	Цели.....	3.
1.3.1.	Общи цели.....	3.
1.3.2.	Специфични цели.....	3.
1.3.3.	Очаквани резултати и отражение	3.
1.3.4.	Показатели за изпълнението	4
1.4.	Предложението/инициативата е във връзка с:	4
1.5.	Мотиви за предложението/инициативата	4
1.5.1.	Изисквания, които трябва да бъдат изпълнени в краткосрочна или дългосрочна перспектива, включително подробен график за изпълнението на инициативата	4
1.5.2.	Добавена стойност от участието на ЕС (може да е в резултат от различни фактори, например ползи по отношение на координацията, правна сигурност, по-добра ефективност или взаимно допълване). За целите на този раздел „добавена стойност от участието на ЕС“ е стойността, която е резултат от действието на равнище ЕС и е допълнителна спрямо стойността, която би била създадена само от отделните държави членки.	4
1.5.3.	Изводи от подобен опит в миналото	5
1.5.4.	Съвместимост с многогодишната финансова рамка и евентуални синергии с други подходящи инструменти.....	6
1.5.5.	Оценка на различните налични варианти за финансиране, включително възможностите за преразпределяне на средства.....	6
1.6.	Продължителност на предложението/инициативата и на неговото/нейното финансово отражение	7
1.7.	Планирани методи на изпълнение на бюджета.....	7
2.	МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ	8
2.1.	Правила за мониторинг и докладване	8
2.2.	Системи за управление и контрол	8
2.2.1.	Обосновка на предложените методи на изпълнение на бюджета, механизми за осъществяване на финансирането, начини за плащане и стратегия за контрол..	8
2.2.2.	Информация относно установените рискове и системите за вътрешен контрол, създадени с цел намаляването им.....	8
2.2.3.	Приблизителна оценка и обосновка на разходната ефективност на контрола (съотношение между разходите за контрол и стойността на съответните управлявани средства) и оценка на очакваната степен на риска от грешки (при плащане и при приключване)	8
2.3.	Мерки за предотвратяване на измами и нередности	8

3.	ПРОГНОЗНО ФИНАНСОВО ОТРАЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА.....	9
3,1.	Съответни функции от многогодишната финансова рамка и разходни бюджетни редове.....	9
3,2.	Прогнозно финансово отражение на предложението върху бюджетните кредити	10
3.2.1.	Обобщение на прогнозното отражение върху бюджетните кредити за оперативни разходи	10
3.2.1,1.	Бюджетни кредити от гласувания бюджет	10
3.2.1,2.	Бюджетни кредити от външни целеви приходи.....	10
3.2.2.	Прогнозен краен продукт, финансиран с бюджетни кредити за оперативни разходи	10
3.2.3.	Обобщение на прогнозното отражение върху бюджетните кредити за административни разходи	11
3.2.3,1.	Бюджетни кредити от гласувания бюджет	11
3.2.3,2.	Бюджетни кредити от външни целеви приходи.....	11
3.2.3,3.	Общо бюджетни кредити	11
3.2.4.	Прогнозни нужди от човешки ресурси	11
3.2.4,1.	Финансирани от гласувания бюджет	12
3.2.4,2.	Финансирани от външни целеви приходи	12
3.2.4,3.	Общо нужди от човешки ресурси.....	12
3.2.5.	Преглед на прогнозното отражение върху инвестициите, свързани с цифрови технологии	14
3.2.6.	Съвместимост с настоящата многогодишна финансова рамка	14
3.2.7.	Финансов принос от трети страни.....	14
3,3.	Прогнозно отражение върху приходите	14
4.	ЦИФРОВО ИЗМЕРЕНИЕ	16
4,1.	Изисквания, свързани с цифрови аспекти	16
4,2.	Данни.....	16
4,3.	Цифрови решения	16
4,4.	Оценка на оперативната съвместимост	16
4,5.	Мерки в подкрепа на цифровото изпълнение	16

1. РАМКА НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

1.1. Наименование на предложението/инициативата

Предложение за решение на Европейския парламент и на Съвета за подновяване на действие на Съюза „Европейски столици на културата“ за годините 2034 — 2047 и за отмяна на Решение № 445/2014/ЕС.

1.2. Съответни области на политиката

Култура, градове.

1.3. Цели

1.3.1. Общи цели

Първата обща цел на действието е да се запази и насърчи многообразието на културите в Европа и да се изтъкнат общите им черти, както и да се подсили чувството за европейска принадлежност към едно общо културно пространство. Втората е да се стимулира приносът на културата за устойчивото и приобщаващо развитие на градовете съгласно съответните им стратегии и приоритети.

1.3.2. Специфични цели

По действието ще се подкрепят следните специфични цели:

а) да се увеличат обхватът, многообразието и европейското измерение на предлаганите културни прояви в градовете, в т.ч. и чрез транснационално сътрудничество, като по този начин се повишава международната видимост на градовете чрез културата;

б) да се разшири достъпът и да се улесни участието в културни дейности, изкуство и културно наследство за всички, по-специално за младите хора, и да се укрепят социалното сближаване, справедливостта между поколенията, равенството и многообразието чрез културно участие;

в) да се укрепи иновационният капацитет на местния културен сектор, включително неговия цифров капацитет, и сътрудничеството му с други сектори.

1.3.3. Очаквани резултати и отражение

Да се посочи въздействието, което предложението/инициативата следва да окаже по отношение на целевите бенефициери/групи.

Очаква се предложеното преразглеждане на правното основание за ЕСК да има положително социално, икономическо, екологично и международно въздействие.

Социално въздействие: Очаква се с преразгледаното действие ЕСК да бъде засилено чувството за европейска идентичност и принадлежност, като се разшири достъпът до култура и участието в нея. По-специално то ще бъде от полза за хората в селските и по-слабо познатите региони и ще насърчи повече млади хора да се включат. То също така ще подкрепя инициативи, насочени към включването на деца и млади хора. С него ще бъдат подкрепени социалното сближаване, межкултурния диалог и диалога между поколенията, както и демократичната ангажираност в ЕС и извън него.

Икономическо въздействие: Чрез подобряване на видимостта и обхватът на ЕСК инициативата вероятно ще стимулира местния културен туризъм, иновациите и регионалното развитие и ще създаде работни места, особено в малките и средните предприятия в областта на културата.

Въздействие върху околната среда: Преразгледаната рамка ще интегрира по-ясно устойчивостта в процесите на подбор и мониторинг, като насърчава градовете да възприемат екологосъобразни практики в управлението, работата с посетителите и операциите. Това ще допринесе за повишаване на осведомеността по въпросите на климата чрез културни послания и за засилване на ролята на културата с цел постигане на напредък в екологичния преход.

Международно въздействие: Преразгледаната рамка ще се съсредоточи основно върху държавите членки, както е понастоящем, в съответствие с инструмента за предоставяне на пряка финансова подкрепа за ЕСК на равнището на ЕС (програмата „Творческа Европа“ до 2027 г., а след това и нейния приемник). Приоритетите на външната дейност на ЕС обаче също ще бъдат взети предвид, за да се гарантира, че преразгледаната рамка играе роля в политиката на разширяване на ЕС, културната дипломация и международните културни отношения.

Цели на ООН за устойчиво развитие (ЦУР): Инициативата ще допринесе положително за няколко ЦУР, по-специално: ЦУР 4 (Качествено образование); ЦУР 5 (Равенство между половете); ЦУР 8 (Достоеен труд и икономически растеж); ЦУР 10 (Намаляване на неравенствата); ЦУР 11 (Устойчиви градове и селища); ЦУР 13 (Действия в областта на климата); ЦУР 16 (Мир, справедливост и силни институции); ЦУР 17 (Партньорства за целите).

1.3.4. Показатели за изпълнението

Посочете показателите за мониторинг на напредъка и на постиженията.

Не се прилага. Действието ЕСК не разполага със собствени средства. Бюджетът му ще бъде осигурен от програмата приемник на „Творческа Европа“. Всеки определен град извършва собствена оценка на изпълнението въз основа на насоките на Комисията, които ще бъдат преразгледани след приемането на правното основание.

1.4. Предложението/инициативата е във връзка с:

- ☐ ново действие
- ☐ ново действие след пилотен проект/подготвително действие³⁴
- ☒ продължаване на съществуващо действие
- ☐ сливане или пренасочване на едно или няколко действия към друго/ново действие

³⁴

Съгласно член 58, параграф 2, буква а) или б) от Финансовия регламент.

1.5. Мотиви за предложението/инициативата

1.5.1. Изисквания, които трябва да бъдат изпълнени в краткосрочна или дългосрочна перспектива, включително подробен график за изпълнението на инициативата

Действието ЕСК ще продължи да подчертава богатството и многообразието на европейските култури и техните общи черти, да насърчава по-голямо взаимно разбирателство между хората и да стимулира приноса на културата към дългосрочното развитие на градовете.

1.5.2. Добавена стойност от участието на ЕС (може да е в резултат от различни фактори, например ползи по отношение на координацията, правна сигурност, по-добра ефективност или взаимно допълване). За целите на този раздел „добавена стойност от участието на ЕС“ е стойността, която е резултат от действието на равнище ЕС и е допълнителна спрямо стойността, която би била създадена само от отделните държави членки.

Основания за действие на равнище ЕС (*ex ante*)

Националните правителства играят централна роля в опазването и популяризирането на своите национални култури и наследство. Въпреки това първата междинна оценка на действието „Европейски столици на културата“ за периода 2020 — 2033 г. установи, че ЕСК добавя значителна стойност, като предлага рамка на европейско равнище, която подчертава международното значение на избраните градове. То също така укрепва ролята на тези градове в насърчаването на многообразието на културите в Европа и на общите им черти, както и в популяризирането на споделените европейски ценности, история и идентичност.

Очаквана генерирана добавена стойност от ЕС (*ex post*)

Действието ще подобри доброволното сътрудничество, обмена на знания и видимостта между градовете в целия ЕС и извън него. Званието ЕСК е присъждано три пъти на градове извън ЕС и ще бъде присъдено отново през 2030 г. и 2033 г. на град в страна от ЕАСТ/ЕИП, страна кандидатка или потенциален кандидат, участващи в програмата на ЕС „Творческа Европа“. ЕСК подкрепя националните усилия, като ги интегрира в съгласувана стратегия на ЕС и спомага за привеждането на културните инициативи в съответствие с по-широките приоритети на ЕС, като например ангажираността на младите хора, устойчивостта и цифровите иновации. Тази инициатива също така насърчава по-балансирано географско представителство. Външният аспект на действието ЕСК е в съответствие с по-широките усилия на ЕС за укрепване на политиките на разширяване, насърчаване на културната дипломация и стимулиране на международните културни отношения.

Обновяването на правното основание ще укрепи капацитета на инициативата за по-ефективна подкрепа на градовете, ще увеличи гъвкавостта при нейното разработване и ще подобри нейната дългосрочна съгласуваност и въздействие. По този начин ще се гарантира, че ЕС продължава да играе конструктивна и допълваща роля в областта на културата и културното наследство.

1.5.3. Изводи от подобен опит в миналото

Първата междинна оценка на действието ЕСК за периода 2020 — 2033 г. показва, че това е успешно водещо действие със значителна разходна

ефективност за ЕС поради много ограниченото му въздействие върху бюджета на ЕС. Освен това инициативата може да преобрази градовете кандидати и избраните градове. Това се дължи на факта, че градовете трябва да се ангажират с дългосрочно планиране и да включат културата в местните градски политики, за да бъдат взети предвид при присъждането на званието. Действието е съгласувано и с други инициативи на ЕС (например програмата „Творческа Европа“), способства споделянето на ценностите на ЕС и подкрепя движението на европейски специалисти в областта на културата и творци и разпространението на техните произведения в целия ЕС и извън него.

След 40 години действието все още е търсена от градове и по-широки райони, които се стремят да се развиват чрез културата. Въпреки това, за да се гарантира, че действието ще продължи да бъде актуално в бъдеще, е необходимо то да се актуализира, за да се вземат предвид нововъзникващите тенденции, като например нарастващия брой по-малки градове, конкуриращи се за званието.

Европейско измерение: Това е ключов аспект на действието ЕСК (и един от критериите за подбор на носители на званието), но често не е напълно разбран от много заинтересовани страни. В оценката се препоръчва Комисията да проучи начини за по-добро разясняване на този аспект на заинтересованите страни.

Дългосрочни знания: Съществува мрежа на градовете кандидати, наречена Culture Next, създадена през 2017 г., която включва настоящи и предишни градове, независимо дали са получили званието. Няма обаче официална мрежа за ЕСК, така че съществува риск знанията да не бъдат споделени между новите и предишните носители на званието. Комисията би могла да проучи начините за насърчаване на обмена на знания в общността на ЕСК, за да се увеличи максимално пълният потенциал на инициативата, особено на нейното европейско измерение.

Комуникация: Понастоящем не съществуват комуникационни кампании на равнището на ЕС, ръководени от Комисията или други институции на ЕС, за популяризиране на градовете, които са ЕСК. Това възпрепятства видимостта и въздействието на инициативата и обществената осведоменост за нея. ЕСК би могла да се възползва от комуникационните усилия на ЕС за подкрепа и допълване на работата на градовете, носители на званието, с принос от държавите членки. Назначаването на посланици на ЕСК, като например членове на Комисията или членове на ЕП, също би могло да подпомогне инициативата.

1.5.4. Съвместимост с многогодишната финансова рамка и евентуални синергии с други подходящи инструменти

Действието „Европейски столици на културата“ (ЕСК) ще произтича от програмата приемник на „Творческа Европа“ (понастоящем предложението за програмата „АгораЕС“), която е част от предложението за многогодишната финансова рамка за периода 2028 — 2034 г.

Действието ЕСК е в съответствие с целите на Културния компас за Европа и се основава на няколко ключови инициативи на политиката, включително новата европейска програма за култура на Комисията, работните планове на Съвета за

културата, съвместното съобщение „Към стратегия на ЕС за международните културни отношения“ и Европейската рамка за действия в областта на културното наследство.

Действието на Съюза също е в съответствие с европейски инициативи, като „Новия европейски Баухаус“, Знака за европейско наследство и Програмата на ЕС за градовете. То е в съответствие и с Римската декларация от март 2017 г., в която държавите членки и институциите на ЕС предвиждат Съюз, „в който гражданите да имат нови възможности за културно и социално развитие и икономически растеж [...]”; Съюз, който съхранява нашето културно наследство и насърчава културното многообразие“. В допълнение то е в съответствие с Европейския щит за демокрацията и Стратегията за справедливост между поколенията. Действието ЕСК също ще бъде в съответствие с европейската стратегия за устойчив туризъм.

Градовете кандидати се насърчават да проучат възможността, когато е целесъобразно, да потърсят финансова подкрепа от програми и фондове на Съюза, по-специално фондовете по програма „АгораЕС“ и Европейския фонд за икономическо, социално и териториално сближаване, за селското стопанство и селските райони, за рибарството и морското дело и за просперитета и сигурността, насочвани чрез планове за национално и регионално партньорство, както и от последващи програми.

1.5.5. Оценка на различните налични варианти за финансиране, включително възможностите за преразпределяне на средства

Не се прилага

1.6. Продължителност на предложението/инициативата и на неговото/нейното финансово отражение

☒ **ограничена продължителност**

- ☒ в сила от 01.01.2034 г. до 31.12.2047 г.
- ☒ финансово отражение от 2034 г. до 2047 г. за бюджетните кредити за поети задължения и от 2034 г. до 2047 г. за бюджетните кредити за плащания.

☐ **неограничена продължителност**

- изпълнение с период на започване на дейност от ГГГГ до ГГГГ,
- последван от функциониране с пълен капацитет.

1.7. Планирани методи на изпълнение на бюджета

☒ **Пряко управление** от Комисията

- ☒ от нейните служби, включително от нейния персонал в делегациите на Съюза;
- ☒ от изпълнителните агенции

☐ **Споделено управление** с държавите членки

☐ **Непряко управление** чрез възлагане на задачи по изпълнението на бюджета на:

- ☐ трети държави или на органите, определени от тях
- ☐ международни организации и техните агенции (да се уточни)
- ☐ Европейската инвестиционна банка и Европейския инвестиционен фонд
- ☐ органите, посочени в членове 70 и 71 от Финансовия регламент
- ☐ публичноправни органи
- ☐ частноправни организации със задължение за обществена услуга, доколкото тези организации разполагат с подходящи финансови гаранции
- ☐ частноправни организации на държава членка, на които е възложено осъществяването на публично-частно партньорство и които разполагат с подходящи финансови гаранции
- ☐ организации или лица, на които е възложено изпълнението на специфични дейности в областта на общата външна политика и политика на сигурност съгласно дял V от Договора за Европейския съюз и които са посочени в съответния основен акт
- ☐ субекти, установени в държава членка и уредени от националното частно право или от правото на Съюза, които удовлетворяват съответните секторни условия за възлагане на усвояването на средства или бюджетни гаранции на Съюза, доколкото тези субекти са контролирани от публичноправни органи или от частноправни организации със задължение за обществена услуга и разполагат с подходящи финансови гаранции, които са под формата на солидарна отговорност на контролните органи или еквивалентни финансови гаранции и които за всяко действие могат да покрият максималния размер на подкрепата от Съюза.

Коментари

Действието ще се изпълнява под пряко управление от Комисията, като части от него потенциално могат да бъдат делегирани на орган за изпълнение на програмата.

2. МЕРКИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

2.1. Правила за мониторинг и докладване

Не се прилага. Всеки определен град извършва собствена оценка на изпълнението въз основа на насоките на Комисията, които ще бъдат преразгледани след приемането на правното основание.

Комисията ще изпрати на Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Европейския комитет на регионите следните доклади въз основа на тези оценки и придружени, ако това е целесъобразно, от съответни предложения:

- а) първоначален междинен доклад;
- б) втори междинен доклад;
- в) последващ доклад.

2.2. Системи за управление и контрол

2.2.1. *Обосновка на предложените методи на изпълнение на бюджета, механизми за осъществяване на финансирането, начини за плащане и стратегия за контрол*

Не се прилага. Бюджетът на действието ЕСК ще бъде осигурен от програмата приемник на „Творческа Европа“.

2.2.2. *Информация относно установените рискове и системите за вътрешен контрол, създадени с цел намаляването им*

Комисията присъжда и изплаща символична награда на всеки определен град, който е изпълнил поетите по време на процеса на кандидатстване ангажименти и разполага с план за последващи действия с европейско измерение. Наградата е фиксирана сума, изплащана на две вноски след няколко заседания за мониторинг, проведени от екип от независими експерти.

2.2.3. *Приблизителна оценка и обосновка на разходната ефективност на контрола (съотношение между разходите за контрол и стойността на съответните управлявани средства) и оценка на очакваната степен на риска от грешки (при плащане и при приключване)*

Не се прилага. Всеки определен град извършва собствена оценка на изпълнението въз основа на насоките на Комисията, които ще бъдат преразгледани след приемането на правното основание.

2.3. Мерки за предотвратяване на измами и нередности

Съответните служби ще продължат да прилагат своята стратегия за борба с измамите — която е в съответствие със Стратегията на Комисията за борба с измамите (СКБИ) — за да гарантират, *inter alia*, че техните вътрешни проверки, свързани с борбата с измамите, са изцяло приведени в съответствие със СКБИ и че подходът им за управление на риска от измами е насочен към установяване на случаите, в които съществува риск от измами, и към осигуряване на подходящи ответни действия. Действащите към момента стратегии за борба с измамите дават възможност за справяне с риска от измами, главно чрез мерки за предотвратяване на нередности, които впоследствие се засилват, в случай че бъде установена измама.

3. ПРОГНОЗНО ФИНАНСОВО ОТРАЖЕНИЕ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО/ИНИЦИАТИВАТА

3.1. Съответни функции от многогодишната финансова рамка и разходни бюджетни редове

- Съществуващи бюджетни редове

По реда на функциите от многогодишната финансова рамка и на бюджетните редове.

Коментар: Не се прилага. Действието ЕСК не разполага със собствени средства. Бюджетът му ще бъде осигурен от програмата приемник на „Творческа Европа“.

Функция от многогодишната финансова рамка	Бюджетен ред	Вид на разхода	Финансов принос			
	Номер	Многогод./едногод. ³⁵	от държави от ЕАСТ ³⁶	от държави кандидатки и потенциални кандидати ³⁷	от други трети държави	други целеви приходи
2	06 01 02 Разходи за подкрепа за „АгораЕС“	Едногод.	ДА/НЕ	ДА/НЕ	ДА/НЕ	ДА/НЕ
2	06 03 01 „Творческа Европа — Култура“	Многогод.	ДА/НЕ	ДА/НЕ	ДА/НЕ	ДА/НЕ

³⁵ Многогод. = многогодишни бюджетни кредити / Едногод. = едногодишни бюджетни кредити.

³⁶ ЕАСТ: Европейска асоциация за свободна търговия.

³⁷ Държави кандидатки и ако е приложимо — потенциални кандидати от Западните Балкани.

3.2. Прогнозно финансово отражение на предложението върху бюджетните кредити

3.2.1. Обобщение на прогнозното отражение върху бюджетните кредити за оперативни разходи

Очакваното въздействие върху разходите и числеността на персонала за 2028 г. и след това е добавено само за илюстрация и не предопределя следващата многогодишна финансова рамка. Източникът на финансиране и обхватът на финансовите ангажименти на Съюза в периода след 2027 г. ще продължат да зависят от резултата от междуинституционалните преговори по бъдещите МФР и впоследствие ще бъдат определяни чрез годишната бюджетна процедура. Всички бюджетни кредити и разпределения за персонал към 2028 г. са индикативни.

3.2.1.1. Бюджетни кредити от гласувания бюджет

Не се прилага.

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

Функция от многогодишната финансова рамка	Номер	2
--	--------------	---

ГД: „Образование, младеж, спорт и култура“ (ЕАС)			Година	Година	Година	Година	Година	Година	ОБЩО
			2034	2035	2036	2037	2038	2039-2047	2034— 2047 г.
		Бюджетни кредити за оперативни разходи							
Бюджетен ред 06 03 01 „Творческа Европа — Култура“	Постигнати задължения	(1a)	6,45	9,45	6,45	9,7	6,45	64,55	103,05
	Плащания	(2a)	4,45	4,45	8,45	6,45	9,7	65,30	98,8
		Бюджетни кредити за административни разходи, финансирани от пакета за специфични програми							
Бюджетен ред		(3)							0,000
ОБЩО бюджетни кредити за ГД „Образование, младеж, спорт и култура“	Постигнати задължения	=1a+16+3	6,45	9,45	6,45	9,7	6,45	64,55	103,05
	Плащания	=2a+26+3	4,45	4,45	8,45	6,45	9,7	65,30	98,8

3.2.1.2. Бюджетни кредити от външни целеви приходи

Не се прилага.

3.2.2. *Прогнозен краен продукт, финансиран с бюджетни кредити за оперативни разходи (не се попълва за децентрализираните агенции)*

Не се прилага.

3.2.3. Обобщение на прогнозното отражение върху бюджетните кредити за административни разходи

Очакваното въздействие върху разходите и числеността на персонала за 2028 г. и след това е добавено само за илюстрация и не предопределя следващата многогодишна финансова рамка. Източникът на финансиране и обхватът на финансовите ангажименти на Съюза в периода след 2027 г. ще продължат да зависят от резултата от междуинституционалните преговори по бъдещите МФР и впоследствие ще бъдат определяни чрез годишната бюджетна процедура. Всички бюджетни кредити и разпределения за персонал към 2028 г. са индикативни.

3.2.3.1. Бюджетни кредити от гласувания бюджет (в млн. евро)

ГЛАСУВАНИ БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ		Година	Година	Година	Година	Година	ОБЩО 2034— 2047 г.
		2034	2035	2036	2037	2038-2047	
	ФУНКЦИЯ 4						
Човешки ресурси		1,005	1,005	1,005	1,005	10,050	14,070
Други административни разходи		0,015	0,215	0,015	0,215	1,150	1,610
Междинен сбор за ФУНКЦИЯ 4		1,020	1,220	1,020	1,220	11,200	15,680
	Извън ФУНКЦИЯ 4						
Човешки ресурси		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Други административни разходи		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Междинен сбор извън ФУНКЦИЯ 4		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
ОБЩО		1,020	1,220	1,020	1,220	11,200	15,680

3.2.3.3. Общо бюджетни кредити (в млн. евро)

ОБЩО ГЛАСУВАНИ БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ + ВЪНШНИ ЦЕЛЕВИ ПРИХОДИ		Година	Година	Година	Година	Година	ОБЩО 2034— 2047 г.
		2034	2035	2036	2037	2038-2047	
	ФУНКЦИЯ 4						
Човешки ресурси		1,005	1,005	1,005	1,005	10,050	14,070
Други административни разходи		0,015	0,215	0,015	0,215	1,150	1,610
Междинен сбор за ФУНКЦИЯ 4		1,020	1,220	1,020	1,220	11,200	15,680
	Извън ФУНКЦИЯ 4						
Човешки ресурси		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Други административни разходи		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Междинен сбор извън ФУНКЦИЯ 4		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
ОБЩО		1,020	1,220	1,020	1,220	11,200	15,680

3.2.4. Прогнозни нужди от човешки ресурси

Очакваното въздействие върху разходите и числеността на персонала за 2028 г. и след това е добавено само за илюстрация и не предопределя следващата многогодишна финансова рамка. Източникът на финансиране и обхватът на финансовите ангажименти

на Съюза в периода след 2027 г. ще продължат да зависят от резултата от междуинституционалните преговори по МФР за 2028—2034 г. и впоследствие ще бъдат определяни чрез годишната бюджетна процедура. Всички бюджетни кредити и разпределения за персонал към 2028 г. са индикативни.

3.2.4.1. Финансирани от гласувания бюджет

Прогнозните нужди се посочват в еквиваленти на пълно работно време (ЕПРВ)

ГЛАСУВАНИ БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ		Година 2034	Година 2035	Година 2036	Година 2037	Година 2038	Година 2039- 2047
• Длъжности в щатното разписание (длъжностни лица и срочно наети служители)							
20 01 02 01 (Централа и представителства на Комисията)		3	3	3	3	3	3
20 01 02 03 (Делегации на ЕС)		0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (Непреки научни изследвания)		0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (Преки научни изследвания)		0	0	0	0	0	0
Други бюджетни редове (да се посочат)		0	0	0	0	0	0
• Външен персонал (в ЕПРВ)							
20 02 01 (ДНП, КНЕ от общия финансов пакет)		4	4	4	4	4	4
20 02 03 (ДНП, МП, КНЕ и МЕД в делегациите на ЕС)		0	0	0	0	0	0
Ред за административна подкрепа [XX.01.YY.YY]	- в централата	0	0	0	0	0	0
	- в делегациите на ЕС	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (ДНП, КНЕ — Непреки научни изследвания)		0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (ДНП, КНЕ — Преки научни изследвания)		0	0	0	0	0	0
Други бюджетни редове (да се посочат) — функция 4		0	0	0	0	0	0
Други бюджетни редове (да се посочат) — извън функция 4		0	0	0	0	0	0
ОБЩО		7	7	7	7	7	7

3.2.4.2. Финансирани от външни целеви приходи

Не се прилага.

3.2.4.3. Общо нужди от човешки ресурси

ОБЩО ГЛАСУВАНИ БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ + ВЪНШНИ ЦЕЛЕВИ ПРИХОДИ		Година 2034	Година 2035	Година 2036	Година 2037	Година 2038	Година 2039- 2047
• Длъжности в щатното разписание (длъжностни лица и срочно наети служители)							
20 01 02 01 (Централа и представителства на Комисията)		3	3	3	3	3	3
20 01 02 03 (Делегации на ЕС)		0	0	0	0	0	0
01 01 01 01 (Непреки научни изследвания)		0	0	0	0	0	0
01 01 01 11 (Преки научни изследвания)		0	0	0	0	0	0
Други бюджетни редове (да се посочат)		0	0	0	0	0	0
• Външен персонал (в ЕПРВ)							
20 02 01 (ДНП, КНЕ от общия финансов пакет)		4	4	4	4	4	4
20 02 03 (ДНП, МП, КНЕ и МЕД в делегациите на ЕС)		0	0	0	0	0	0

Ред за административна подкрепа [XX.01.YY.YY]	- в централата	0	0	0	0	0	0
	- в делегациите на ЕС	0	0	0	0	0	0
01 01 01 02 (ДНП, КНЕ — Непреки научни изследвания)		0	0	0	0	0	0
01 01 01 12 (ДНП, КНЕ — Преки научни изследвания)		0	0	0	0	0	0
Други бюджетни редове (да се посочат) — функция 4		0	0	0	0	0	0
Други бюджетни редове (да се посочат) — извън функция 4		0	0	0	0	0	0
ОБЩО		7	7	7	7	7	7

Предвид като цяло напрегнатото положение по функция 4, както във връзка с персонала, така и с нивото на бюджетните кредити, нуждите от човешки ресурси ще бъдат покрити от служители на генералната дирекция, на които вече е възложено управлението на действието и/или които са преразпределени в рамките на генералната дирекция или други служби на Комисията.

Персонал, необходим за изпълнение на предложението (в ЕПРВ):

	Покрит от наличния понастоящем персонал в службите на Комисията	Извънреден допълнителен персонал*		
		Финансиран по функция 4 или „Научни изследвания“	Финансиран от ред ВА	Финансиран от такси
Длъжности в щатното разписание	3		Не се прилага	
Външен персонал (ДНП, КНЕ, ПНА)	4			

Описание на задачите, които трябва да се изпълнят от:

Длъжностни лица и сурочно наети служители	Осигуряване на цялостната съгласуваност на действието и предоставяне на необходимата подкрепа на определената ЕСК; осигуряване на координацията между държавите членки и екипа; осигуряване на надзора и координацията на екипа; осигуряване на надзора върху съревнованията в държавите членки; координиране на съревнованията в трети държави.
Външен персонал	Изготвяне на насоки в подкрепа на процедурите по подбора и мониторинга, включително европейското измерение, в тясно сътрудничество с екипа;

	осигуряване на техническа подкрепа за екипа; публикуване на своя интернет сайт на всички доклади на екипа; публикуване на всяка важна информация и спомагане за популяризирането на действието на европейско и международно равнище; стимулиране на обмяна на опит и на добри практики между предишни, настоящи и бъдещи градове, носители на званието, както и между градовете кандидати, и насърчаване на разпространението в широк мащаб на докладите за оценка на градовете и на извлечените поуки; предоставяне на подкрепа на градовете за подготовка на кандидатури, изпълнение на техните програми и надграждане на опита им като ЕСК, включително интегрирането му в дългосрочното градско планиране и планиране на политики, независимо дали са получили званието, или не; разработване на целенасочени комуникационни дейности за подобряване на видимостта и обхвата на действието ЕСК в рамките на Европа и извън нея; предоставяне на информация относно съществуващите европейски фондове за разработване на проекти от градовете, включително менторство и обучение.
--	---

3.2.5. Преглед на прогнозното отражение върху инвестициите, свързани с цифрови технологии

Не се прилага.

3.2.6. Съвместимост с настоящата многогодишна финансова рамка

Предложението/инициативата е съвместима с предложението за МФР за периода 2028 — 2034 г.

3.2.7. Финансов принос от трети страни

Предложението/инициативата:

- ☒ не предвижда съфинансиране от трети страни
- ☐ предвижда следното съфинансиране от трети страни:

Бюджетни кредити в милиони евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

	Година 2024	Година 2025	Година 2026	Година 2027	Общо
Да се посочи съфинансиращият орган					
ОБЩО съфинансирани бюджетни кредити					

3.3. Прогнозно отражение върху приходите

- ☒ Предложението/инициативата няма финансово отражение върху приходите.
- ☐ Предложението/инициативата има следното финансово отражение:
- ☐ върху собствените ресурси
- ☐ върху другите приходи

— ☐ моля, отбележете, ако приходите са предназначени за конкретни разходни бюджетни редове

млн. евро (до 3-тия знак след десетичната запетая)

Приходен бюджетен ред:	Налични бюджетни кредити за текущата финансова година	Отражение на предложението/инициативата ³⁸			
		Година 2024	Година 2025	Година 2026	Година 2027
Статия					

За целевите приходи да се посочат съответните разходни бюджетни редове.

Не се прилага.

Други забележки (например метод/формула за изчисляване на отражението върху приходите или друга информация).

Не се прилага.

³⁸ Що се отнася до традиционните собствени ресурси (мита, налози върху захарта), посочените суми трябва да бъдат нетни, т.е. брутни суми, от които са приспаднати 20 % за разходи по събирането.

4. ЦИФРОВО ИЗМЕРЕНИЕ

4.1. Изисквания, свързани с цифрови аспекти

Изискване 1 (R1):

Както е посочено в член 16, параграф 2, буква а) от предложението, [...] публикува всяка важна информация и спомага за популяризирането на действието на европейско и международно равнище. Субектите, засегнати от това изискване или ангажирани с него, са Европейската комисия, националните органи и бенефициерите. Засегнатият процес на високо равнище е „разпространение“.

4.2. Данни

Предоставените данни са свързани с информацията, новините и резултатите от действието ЕСК и произлизат от публични доклади или формуляри за кандидатстване на градовете.

4.3. Цифрови решения

Предвиденото цифрово решение е платформа за разпространение в съответствие с член 16 от предложението. Основните възложени функции на платформата са разпространението на информация, новини и резултати от действието. Управляващи органи ще бъдат Европейската комисия и евентуален изпълнителен орган на програмата.

Ще се отчитат изискванията за достъпност и повторно използване в съответствие със стандартите на Комисията. Платформата ще стимулира използването на изкуствен интелект, ако това е уместно, като се придържа към принципа на предпазливост.

Ако се използва изкуствен интелект, Европейската комисия ще гарантира спазването на Акта за изкуствения интелект.

Без да се засяга Регламент (ЕС) 2016/679, Европейската комисия ще гарантира сигурността, целостта, автентичността и поверителността на данните, събирани и съхранявани за целите на настоящия регламент.

4.4. Оценка на оперативната съвместимост

Не се прилага.

4.5. Мерки в подкрепа на цифровото изпълнение

Не се прилага.